

MÜ'MİNİN KALBİ ALLAH'IN EVIDİR

el-Hamdülillâhi Rabbi'l-âlemîne alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'd:

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-hadîsi kitâbullâh ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

Acibtu li-men yeşteri'l-memâlike bi-mâlihî sümme yu'tikuhum keyfe lâ yeşteri'l-ahrâre bi-ma'rûfihî fe-hüve a'zamu sevâbâ.

Sadaka Resûlullah fîmâ kâl ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selamı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun. Allahu Teâlâ hazretleri dünya ve âhiret saadetine cümlelerinizi nail eylesin.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem

Efendimiz'in hadîs-i şerîfleri sözlerin en güzeli olduğu için onları okuyup öğrenmek, te-feyyüz etmek üzere toplanıp, hadîs-i şerîf kıraat edip izah ediyoruz.

a. Köle Azat Etmek

Burada Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz iyilik yapmanın, gönül ka-zanmanın önemine bizi sevk etmek için söy-lemiş oluyor. Mânası şöyle:

Acibtu li-men yeşteri'l-memâlike bi-mâlihî sümme yu'tikuhum. “Malıyla, parasıyla köleleri satın alıp da sonra onları Allah rızası için âzat eden kimselere şaşarım.”

Mâlum, köleler vardı. Zaman zaman kö-leler oluyordu. Çünkü savaş oluyordu, savaşta esirler oluyordu. Onların, esir alınanların esir olarak istihdamı İslâm'da olan bir müessese. Ama onların müslüman olanlarının satın alın-ması, hürriyetlerinin kendilerine bağışlanma-sı, âzat edilmesi çok büyük bir sevap, çok kıymetli bir iş olarak hadîs-i şerîflerde tavsiye edilmiş. Sevabı büyük olduğu için de birçok zenginler bu hususta mallarını sarf etmişler-dir. Bildiğiniz gibi Bilâl-i Habeşî *radıyallahu anh* de köle idi. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz

onu çok yüksek miktarda paralar ödeyerek müşriklerin elinden satın alıp âzat etmişti. Demek ki çok sevap. Büyük sahabelerin gayret ettikleri, sevap kazanmak için başvurdukları çarelerden birisi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bunu bildiği ve başka hadîs-i şerîflerinde söylediği halde diyor ki;

“Köleleri malıyla satın alıp da sonra âzat edenlere şaşarım.”

Keyfe lâ yeşteri'l-ahrâre bi-ma'rûfihî. “Nasıl oluyor da hürleri de yaptıkları iyiliklerle satın almıyorlar.” *Ve hüve a'zamu sevâben.* “Bu ötekisinden daha da fazla sevaplı.”

Yani köleyi parasını verirsin, satın alırsın; araba, mal alır gibi. O zaman için koyun, kuzu, deve, sığır alır gibi bir şey, parayla alınan bir şey.

Peki, hür, serbest olan insanlar nasıl alınır?

Onlar da iyilikle, gönülleri fethedilerek alınır. Yani onu esir almıyorsun ama adeta kendine esir ediyorsun. Sen ona iyilik yaptın mı o seni seviyor. “Ben de şuna bir iyilik ya-

payım.” diye fırsat kollamaya başlıyor, çare aramaya başlıyor. İyiliğe iyilikle mukabele etmek için fırsat kollayan bir insan durumuna geliyor. Yani sen onun gönlünü almış oluyorsun, gönlünü çalmış oluyorsun, gönlünü çalmış oluyorsun, kendine onu bent etmiş oluyorsun, bende eylemiş oluyorsun. Tabii gönül yapmak da güzel bir şey.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri Kâbe-i Müşerrefe’ye bakarak buyurdu ki;

“Şânın ne kadar büyüktür yâ Kâbe! Allah’ın ne kadar kıymetli bir mübarek binasıdır. Bütün insanlar etrafında tavaf ediyorlar. Çok kutsiyetin var, çok mübarek bir yersin. Allah’a and olsun ki mü’minin gönlü Allah indinde senden daha kıymetlidir.”

Müslüman Allah indinde daha büyük kıymete sahiptir. Kâbe de kıymetlidir ama müslüman daha kıymetlidir. Onun için müslümanın gönlünü yıkmak, Kâbe’yi yıkmaktan daha kötü bir günah oluyor.

Halbuki insanlar çoğunlukla bu işi yapar dururlar. Her gün yaptıkları işlerden... Yani bir adam gitse, Kâbe’ye saldırırsa, taşını, top-

rağını yerle bir etse... Hiç tarihte bile görül-
müş bir şey değil. Zaten yapamaz. Zaten
yapması mümkün değil. Allah müsaade et-
mez.

Nitekim Ebrehe'nin filli ordusu Taif'ten
geldi de Kâbe'yi yıkacaklardı. Araplar'ı onun
Yemen'deki süsleyip püsleyip inşa etmiş ol-
duğu mâbede ziyarete sevk edeceklerdi, böy-
lece Kâbe'nin [etkisi] sönecekti. Yani Araplar
oraya gelmeyecekti, Yemen'e gideceklerdi.
Onu yapmak için Kâbe'yi yıkmaya geldiği za-
man ordu Müzdelife'den öteye gitmedi, filler
yürümedi. Ve orada *elem tera keyfe feale
rabbüke bi-ashâbi'l-fîl* diye o sûrede bildiri-
len hadise vukua geldi; orada hepsi helak
oldular, mahvoldular. Yani Allah Kâbe'yi yık-
tırır mı? Yıktırmaz.

O Ebrehe'nin ordusu Kâbe'ye yaklaştığı
zaman Taif yolu üzerinde otlayan Abdulmut-
talib'in develerine de el koymuşlar. Seksen
deve, yüz deve almışlar. Tabii onlar bir ga-
nimet gibi alıyorlar. Abdulmuttalib duyunca
develerinin gasp edildiğini, alındığını, gitmiş
Ebrehe'nin karargâhına, müracaat etmiş. O
da;

“Gelsin bakalım. Kimmiş bu adam, tanıyalım. Mekke’nin hâkimi diyorlar. Mekke’de hatırı sayılan bir kimse. Konuşalım.”

O da gelince demiş ki;

“Ey komutan senin askerlerin benim şuralarda otlayan hayvanlarıma, develerime el koymuş. Onları ver. Askerlerine emret de bana iade etsinler.” diye malını geri istemiş Abdulmuttalib.

Ebrehe dudak büküyor, yukarıdan bakarak ona şöyle bir hakâretâmiz bir şekilde diyor ki;

“Ben de seni bayağı yüksek bir şahsiyet sanıyordum. Halbuki sen çok basit bir şahsiyetmişsin, çok aşağılık bir kimseymişsin. Ben senin şehrinin yıkılmaya geliyor, ben senin atalarının bina etmiş olduğu mabedi yerle bir etmeye geliyor; sen hiç oralı olmuyorsun, ona aldırılmıyorsun da gelmişsin geri verin diye develerini bana rica ediyorsun. Kendi malının peşindesin. Yani kavminin ve şehrinin telaşında değilsin de, Kâbe’nin korunması telaşında değilsin de develerinin peşinde koşuyorsun. Gözümden düştün yani, sen aşağılık bir insanmışsın.” diye söyleyince, o da gayet

kendinden emin bir şekilde, gayet ciddi bir şekilde cevabı yapıştırmış. Diyor ki;

“Yâ Ebrehe! Ben develerin sahibiyim, onun için develerimi istiyorum. Kâbe'nin sahibi Allah, onu o korur!” diyor.

Gayet sakin, gayet emin. Biliyorlar. Bilmedikleri bir şey değil, tecrübe etmedikleri bir şey değil; asırlardan beri bildikleri bir şey. Yani orada bir edebe mugayir bir şey yapsalar bile başına ne felaket geldiğini herkes biliyor. Ödleri patlıyor. Kâbe-i Müşerrefe'nin sellerden duvarı biraz çatlamış, tamir edilmesi lazım; o zaman bile el sürmekten korkuyorlar. Hürmetleri sonsuz. Allah'ın koruyacağını biliyorlar. Onun için o gayet sakin diyor ki; “Ben develerin sahibi olduğum için develerimi istiyorum. Sen bana develerimi ver. Bak o Kâbe'nin sahibi onu nasıl koruyacak, gör.” Daha bir şey yok ortada ama Allah'ın koruyacağını biliyor.

E lem tera keyfe feale rabbüke bi-ashâbi'l-fîl sûresiyle bildirilen gerçek, tarihî bir hadise ki, Araplar arasında adeta bizim milat takvimi, hicret takviminin başlangıç olduğu gibi bir tarih ölçüsü bile olmuş. Diyor-

lar ki; “Kaç yaşındasın?” “Ben fil hadisesinin olduğu yıldan iki yıl önce doğmuşum.” “Sen kaç yaşındasın?” “Ben ondan üç sene sonra doğmuşum.” Yani tarih başlangıcı olmuş, ölçüsü olmuş, dönüm noktası olmuş. Bilinen bir şey. Hatta bazıları var, diyorlar ki; “Ben filleri görmedim, o Ebrehe’nin ordusu geldiğinde ben orada bulunmuyordum, o zaman yoktum ama sonradan acaba burada nasıl olmuş, neler olmuş diye gittiğimizde fillerin gübrelerini -tabii fil Arabistan’da olan bir hayvan değil; deve, at var da fil görülmüş bir hadise değil. Onun için gübrelerini, pisliklerini, izlerini, her şeyini merak etmişler.- gördüm.” diyenler var. Bir tarihî hadise.

Tamam, Kâbe bu kadar muhterem. Peygamber Efendimiz and içiyor ki, söylüyor ki;

“Yâ Kâbe, ne kadar şanın büyüktür.”

Ama yine işaret ediyor ki; insanın kalbi Kâbe’den daha muhterem. Kalp yıkmamak, gönül yıkmamak daha önemli.

Biz Kâbe’ye hürmet ediyoruz, paralar harcıyoruz, ziyaretler yapıyoruz, umreler yapıyoruz, haclar yapıyoruz ama mü’minin gönlünü yıkmamaya dikkat etmiyoruz. Sabah-

tan akşama işimiz kalp kırmak, gönül yıkmak; vakitlerimizi böyle geçiriyoruz. Allah bizi affetsin. Peygamber Efendimiz yemin ediyor; “Vallahi Allah indinde mü’minin kıymeti, yâ Kâbe, senden fazladır.” diye yeminle söylüyor. Âmennâ, inandık, Peygamber Efendimiz öyle söylediğine göre. Ama ona inanıyoruz da onun gereğini yapmıyoruz.

O halde nasıl olacağız?

Gönül yıkmayacağız.

Nasıl olacağız?

Kimsenin kalbini kırmayacağız.

Nasıl olacağız?

b. Mü’minin Kalbine Sevinç Koymak

Mümkün olduğu kadar insanların gönlünü yapmaya, gönlünü hoş etmeye çalışacağız.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* okuduğumuz hadîs-i şerîfte buyuruyor ki;

Efdalu’l-a’mâl en tudhile alâ ahîke’l-mü’mini surûren. “Amellerin en faziletlisi, mü’min kardeşinin kalbine, gönlüne sevinç sokmandır, sevinç vermendir.”

Yani onu sevindirmendir. En faziletli amel. Amellerin çeşitleri çok. Hac var, umre var, çeşit çeşit böyle sevabı çok olan işler var. Müslüman kardeşi sevindirmek, müslüman kardeşini memnun etmek onların başında geliyor.

Biz İslâm'ı unuttuğumuz için böyle gelişigüzel yaşıyoruz. Günlük yaşantımızda birbirimizin kalbini kırmakla meşgulüz. Halbuki hadîs-i şerîfleri okusak, dinimizin özünü anlarsak, cahil olmasak, gafil olmasak, dinini iyi bilen müslümanlar olsak, o zaman ona çok dikkat edeceğiz.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi dinimizin inceliklerini bilmeye muvaffak eylesin. Bildiklerimizi de uygulamayı nasip eylesin.

Demek ki köle âzat etmek çok sevap. Fakat hürleri almak, hür insanları iyilikleri ile kendisine bendetmek, bağlamak daha sevap. Allah indinde bunun sevabı daha çokmuş. O halde Yunus Emre'nin dediği gibi, şiir kalıbına döküp de söylediği gibi;

Benim işim sevi için

diyor. Yani ben dünyaya böyle kuru kuru iddialarla, boş boş gezmek için gelmedim; ben dünyaya sevgi için geldim.

Dostun evi gönüllerdir,

Gönüller yapmaya geldim.

Ne kadar güzel... Bunu insan yazmalı, duvara asmalı. “Dost” dediği tabii Allah. Yani Allah’ın evi gönüllerdir.

Neden gönül Allah’ın evi oluyor?

Çünkü Allahu Teâlâ hazretleri insanın gönlüne tecelli ediyor. Allah gönülden biliniyor, gönülden seviliyor. Onun için bir rivayet de var ki;

Lâ yese’unî ardi velâ semâi. “Gökler, yerler beni istiâb edemez, yani yerlere, göklere sığmam. Yalnız mü’min kulumun gönlüne sığarım.”

Demek ki Allahu Teâlâ hazretleri insanın gönlüne tecelli ettiğinden, gönlüne teşrif eylediğinden, gönlüne nazar eylediğinden, gönlüne geldiğinden, gönlüne girdiğinden, Dost’un evi gönüller olduğundan, bizim de gönül yapmak birinci vazifemiz olması lazım.

Yunus bunu gayet güzel hem şiirine dökmüş hem hayatında böyle yapmış. Ömrü boyunca böyle yaşamış. Ve nasıl olmuş?

Asırlar geçtiği halde herkes kendisini seviyor. Hayatın hakiki mânasını anlamış.

Ben gelmedim dâvi için.

Dâvi demek yani kuru, boş, iddialı, hay huylu, gürültülü patırtılı, boş şeyler demek. Ben boş iddialar için gelmedim.

Ben gelmedim dâvi için,

Benim işim sevi için.

Sevi, sevgi, muhabbet demek. Benim hayatım muhabbet için.

Dostun evi gönüllerdir,

Gönüller yapmaya geldim.

Tabii bu gönül yapmak nereden başlayacak?

Büyüklerimizden başlayacak. Babamızdan başlayacak. Annemizden başlayacak. Bir evladın annesine, babasına gönlünü hoş edecek muamelede bulunması lazım. Saygı göstermesi lazım. Sevgi göstermesi lazım. Hediyeye alması lazım. Emrini tutması lazım.

“Baba bir yere gitmek istiyorsan, götürüyüm, arabam hazır emrinde, emret.” demesi lazım.

Hediyeler alması lazım.

“Bugün babama acaba ne götürsem?”

Çarşıdan geçerken;

“Dur bakalım, işte bu kışıklarda havalar da soğumaya başladı. İhtiyar, zavallı üşür. Ben şuna bir güzel yün çorap alayım. Bir de içi kürklü mesh alayım. Sıcacık sıcacık giysin, camiye gittiği zaman üşümesin.”

“Baba, al sana şunu aldım.”

“Anne, sana da bak, kadınların evde giyebileceği sıcacık şu [terliği] aldım, bunu giyiver. İçi kürklü meşin yeleği sana getirdim, al.”

Demek ki büyükten başlamak lazım.

Bu arada şunu söyleyeyim ki; şek şüphe yok, gayet kesin; insanın hocası, mürşidi babasından, dedesinden, anasından önde gelir. Çünkü insanın annesi, babası nihayet onu dünyada korur. Fakat mürşidi âhiretini koru-

yor, âhiretini kurtarıyor. O bakımdan daha kıymetlidir.

Bir şehirden geliyordum da orada duydum. Çocuğun birisi bateri çalıyormuş. Yani bu elektrikli zımbırtı, neyse bir saz aleti, bir çalgı aleti. Onu çalıyormuş. Tabii onu çaldığı zaman da kendi başında odasında çalıyor değil ki; herhalde gazinoda filan çalıyordu, yani eğlence yerlerinde. Çocuk, delikanlı ömrünü böyle geçiren bir kimseymiş. Allah nasip etmiş, kim sebep olduysa tabii sevabı da onun, çocuk doğru yola gelmiş. Namaz kılmaya başlamış. Bateriyi bırakmış, yanlış yolu bırakmış, haram kazançları bırakmış; beş vakit namazında, ibadetinde, taatinde iyi bir insan olmuş.

İyi bir insan olmuş ama annesi, babası ne diyor, bak o söz de böyle kitaplara yazılacak kadar ibretli bir söz. Annesi, babası diyormuş ki, bu çocuğun dönüp tevbekâr olup müslüman olması üzerine;

“Kanser olsaydın bu kadar üzülmezdim!”

“Müslüman oldun, illallah senden! Nereden gittin de müslüman oldun!” diye.

Şimdi bu annenin, babanın hâli ne olacak?

Yazıklar olsun. Tabii cahillikten. Bilmiyor. Dünyanın mânasını bilmiyor, âhiretin mânasını bilmiyor, hayatı bu şeyden ibaret sanıyor. Herhalde bateri çalmanınca biraz para az gelmeye başladı, ondan mı kızıyor, ne yapıyorsa, bir şey oluyor işin içinde. “Keşke kanser olsaydın, bu kadar üzülmezdim, nereden oldu da müslüman oldun!” diye ona oradan çatıyor.

Böyle kafadaki bir annenin, babanın yine hürmet edilecek, yine gönlü alınacak, yine onun iyiliği için çalışılacak, hak söylenecek filan da; o nerede, ona âhireti öğreten, Allah’ın rızasını gösteren, rızası yolunu gösteren, sevaplı yolu gösteren hocası nerede?

Burası muhakkak ki; mürşitler, Peygamber Efendimiz’den başlamak üzere, ondan sonra onun halifeleri, veresesi olan büyükler o makamdadır yani o üstünlüktedir. Çünkü âhiret yolunu gösteriyor.

Peygamber Efendimiz çok mütevazı bir insandı. Ama diyor ki;

Lâ yu'minu ehadüküm. "Sizden biriniz iman etmiş olmaz." *Hattâ ekûne ehabbe ileyhi min vâlidihî ve veledihî ve'n-nâsi ec-maîn.* "Sizden birinize ben babasından da, evladından da, bütün diğer insanlardan da daha sevgili olmadıkça sizin imanınız iman olmaz."

Demek ki Peygamber Efendimiz'in zamanının müslümanları Peygamber Efendimiz'i öyle sevecekler.

Neden? Bu sevginin sebebi ne?

Peygamber Efendimiz Allah'ın elçisi olduğundan, onlara Allah'ın rızası yollarını gösterdiğinden, doğru yola çektiğinden, cenneti gösterdiğinden olmuş oluyor.

Netice itibariyle, gönül yapmaya gayret edeceğiz. Gönül yapmaya hocasından, babasından, kardeşlerinden başlayacak; komşularından, akrabasından -sıla-i rahim yaparak devam edecek; tüm etrafındaki insanlara mümkün olduğu kadar hayır yapacak.

Hayır yapmak her zaman "Peki, eyvallah, olur." mu demektir?

Hayır. Eğer karşıdaki adam yanlış yoldaysa, onu doğru yola çekmek de hayırdır.

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfinde diyor ki;

Unsur ehâke zâlimen kâne ev mazlûmen.
“Müslüman kardeşine zalim de olsa yardım et, mazlum da olsa yardım et.”

Diyorlar ki;

“Yâ Resûlallah, mazlum olsa; eziliyor, yardım edelim, anladık ama zalime yardım nasıl olacak? ‘Müslüman kardeşine zalim de olsa yardım et, mazlum da olsa yardım et.’ diyorsun. Zalime yardım nasıl olacak?”

Diyor ki;

“Zalimi zulmünden alıkoyarsın, o da ona yardımdır.” Zulmünü yaptırtmazsın. Zulmünü yapmaktan onu alıkoyarsın, o da ona iyiliktir. O anlamaz, kızar sana, yumruk vurmaya kalkar, saldırmaya çalışır ama; hayır, sen işte onu engelleyeceksin. Asıl sevgi o. Yoksa “Sana eyvallah. Hadi sen devam et, ne yaparsan yap, gönlün hoş olsun...” Hayır, bu iyilik değil.

O annenin o evladı için düşündüğü iyilik değil. Evladını, geçen gün gazetede okudum, kadın kendisi süslüyormuş, püslüyormuş, dansözlüğe o alıştırıyormuş. Yani menajerliğini yapıyormuş. Süslenmesi, gazetecilerin karşısında poz vermesi filan anasından.

şimdi anası ona yardım mı ediyor?

Anası ona cehennem yolunu kolaylaştırıyor. O yardım değil. O şefkat değil.

Asıl şefkat, asıl yardım, onun cennete gitmesini sağlayacak bir yola dönmesi olduğundan onu yaptırtmamak asıl gaye olmuş oluyor.

Onun için bir insana iyilik yaparken... “Nasıl istersen öyle yap. Gönlün hoş olsun. İçki içmek istiyorsan sana bakkaldan içkileri, mezeleri getirivereyim de sofranı kuruvereyim, gel burada keyfine bak.” demek değil. Bilakis, elindeki şişeyi almak, sofrasını devirmek, yaptırtmamak yani. Ona asıl hayır o olmuş oluyor. Bunu da böyle bilelim, yanlış anlaşılmasın.

Bir zalimin, bir günahkârın zulmünü engellemek, günah yapmasına mâni olmak ona

iyiliktir. “Bak sana o günahı yaptırtmadım, sana en büyük iyiliği ettim.” diyebilirsin. Ama günahı yaptığı zaman ses çıkartmıyorsan, “Bak ben şimdi buna müdahale etsem bu kızar bana, darılır.” Darılsın, kızsın. Sen onu yaptırtma ona; o âhirette memnun olacak, “Hay Allah senden razı olsun.” diyecek ama şu dünyadayken anlamıyor.

Köle olmayan insanları, hür insanları, asil insanları iyilik yaparak gönüllerini kazanmak, kendisine bağlamak -köle âzat etmekten- daha sevaplıymış. Biz buna başlayacağız inşaallah, hayatımızda prensibimiz bu olacak. Yunus Emre'nin o güzel şiiri gibi. Bu işe tabii büyüklerimizden başlayacağız; anamızdan, babamızdan, dedemizden, akrabamızdan, hocalarımızdan, arkadaşlarımızdan, komşularımızdan, böyle devam edecek... Gönül yapmak için yaşayacağız.

İşimiz; sabahtan akşama gönül yapmak.

Ud men lâ yeûdüke ve ehdi li-men lâ yuhdî leke.

Buhârî'den alınmış bir hadîs-i şerîf. İmam Buhârî *rahmetullahi aleyh* kaydetmiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Ud men lâ yeûdüke. "Sana ziyarete gelmeyen kimseye sen ziyarete git."

Hastalandın, hiç gelmedi, kapını hiç çalmadı, hiç aramadı. Olsun, o hastalanınca sen git. O sana "merhaba" demedi, sen git, "merhaba" de. O seni aramadı, bayram geçti, tebrikleme zamanları geldi, nişanlar oldu, düğünler oldu, oğlunu evlendirdin, kızını evlendirdin; hiç aramadı, sormadı, "Nasılsın?" demedi. "Vay vefasız, ben sana gösteririm; sen bana böyle yapmadın, ben de sana hiç uğramayayım!" demeyecek.

Nasıl diyecek?

"O gelmedi ama ben gideyim." diyecek.
"O uğramadı ama ben uğrayayım." diyecek.
"O vefasız hatırımızı sormadı ama ben gideyim, şunun bir hatırını sorayım." diyecek.

Efendimiz öyle emrediyor.

Ud men lâ yeûdüke. "Sana gelmeyene sen git."

Ve ehdi li-men lâ yuhdî leke. "Sana bir ikramda bulunmayana, bir hediye vermeyene sen ver."

“Canım o bana hiçbir şey vermedi, zırnık koklatmadı. Hiçbir hayrını, faydasını görmedik.” Tamam, sen ver.

Ne demiş eskiler?

“İyilik yap, denize at. Balık bilmese de Hâlık bilir.” Yani iyiliği sen yap da, ne olursa olsun, Allahu Teâlâ hazretleri onları yazdırıyor. Defter-i a’mâline insanların yaptıkları ameller yazılıyor. Âhirette onlar açılacak, hesaba girecek. Ve insan;

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ. وَمَنْ يَعْمَلْ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ.

*Fe-men ya’mel miskâle zerretin hayran yerahû. Ve men ya’mel miskâle zerretin şer-ran yerahû.*¹ “Zerre kadar hayır işlemişse, mutlaka o hayrın karşılığını görecek.”

Hiçbir şey gizli kalmıyor. Hiçbir şey unutulmuyor. Hiçbir şey gürültüye gitmiyor. Hiçbir şey araya gitmiyor, kaynamıyor yani.

O bakımdan, iyilik yapmak ana vazifemiz olmalı.

¹ 99/Zilzal, 7-8.

Bizim arkadaşlardan bir tanesi, benim talebem, ilahiyat fakültesinde okuttuk; yani bizim önümüzden geldi, geçti. Biz talebelemimize çok fazla bir şey veremiyoruz doğrusu; ancak haftada birkaç gün, birkaç saat ders vermiş oluyoruz. Tabii o da bir insanın karakterinin tam oluşmasında yeterli bir katkı değil, bunu kabul ediyorum. Talebemiz diye bazı talebemizle iftihar ederiz. Gittiğim seyahatte bir şehirde gördüm.

Bu talebemiz kalkmış Medine-i Münevverre'ye gitmiş, orada bir sene kalmış, Arapça öğrenmiş. Orada sohbetlerde öyle olgun konuşmuş, kendisini öyle sevdirmiş ki, Medine-i Münevverre'de hocanın birisi, alimin birisi;

“Söyle bakalım, sen hangi hocaya bağlısın?” demiş, sıkıştırmış.

Tabii onun memlekette bir hocası var, onun ismini söylemiş, “Oradan feyiz aldım, terbiye aldım.” diye. Diyor ki;

“Allah ondan, yani seni yetiştiren o hocadan razı olsun. Güzel terbiye vermiş. Sormadan cevap vermedin. Sorulduğu zaman gönlünden dosdoğru cevabı verdin. İlmini, edebini güzel vermiş.” diye methetmiş.

Şimdi ben de oradan şöylece zihnime yerleştirdim ki; hepimizin bu dünya hayatında bu okuduğumuz âyetlerden, hadislerden istifade edip bir kıvama gelmemiz lazım. Olgunlaşmamız lazım. Bu sohbetlerin bir fayda vermesi lazım. Bu hadislerin bir meyve vermesi lazım. Bu âyetlerin bir sonucunun, tesirinin üzerimizde görülmesi lazım. Eski hamam eski tas, hiçbir şey değişmemişse çok yazık oluyor.

Çok büyük âriflerden, mürşitlerden birisine bir zalim adam arkadaş olmuş. Epeyce bir gezmişler. O zalim yolculuğu esnasında o ârif kimseye etmedik zulmü komamış. Kim bilir ne kaprisler, ne şeyler;

“Git bana suyumu getir. Git şu işi yap. Git bu işi yap...”

Koca sakallı adama ne zulümler yaptıysa yapmış. Gık dememiş. Ne kadar uzun seyahat ettilerse etmişler, sonra bir zaman sonra o zalim;

“Hadi eyvallah, ben gidiyorum.” diye kabadayı kabadayı gitmiş.

Giderken bu alim kimse hüngür hüngür ağlıyor. Diyorlar ki;

“Yahu, sana bu adam bu kadar yolculukta bunca zulmetti, gık demedin, ağlamadın. Şimdi niye ağlıyorsun? Ayrılıyor işte, kurtuluyorsun. ‘İllallah!’ de, ‘Gitti de kurtuldum şu meretten, nâmertten!’ demen lazım değil mi? Niye şimdi ağlıyorsun?”

Diyor ki;

“Yanımda o kadar bulundu da kötü huylarını atamadı.”

O kötü huyları, o kendisini dünyada, âhrette helâk edecek kötü huyları hâlâ yanında, öyle gidiyor diye ona acıyor, ona ağlıyor.

Yani karşısındakinden edep öğrenmesi lazım. Dini öğrenmesi lazım. Ahlâkı öğrenmesi lazım. O kadar zaman bir arada bulundu da hâlâ öğrenemedi diye ona ağlıyor.

Düzelecek tabii. Yani o hoca şimdi ona “Sabırlı ol.” dese, “Sabırlı ol.” demek kolay, ona sabrı gösterecek. Ona gösteriyor ama ötekisi anlamıyor.

Âriflerden birisi vaaz veriyormuş;

“Sabır Allah’ın sevdiği bir sıfattır. Sabırlı olun. Allah sabredenlere büyük mükâfatlar, ecirler verecek...” derken, ayağının yanına bir akrep gelmiş, basmış iğneyi, ayağını sokmuş. Şöyle biraz bir irkilmiş ama, konuşmasına yine aynen devam ediyor, hiç kesmemiş. “Aman efendim, ayağınızı akrep soktu!” diyorlar, ötekiler telaşlanıyorlar; o konuşmaya devam ediyor. “Ayağınızı akrep soktu da hiç sözünüzü bile kesmediniz, devam ediyorsunuz.” İmtihanın Allah’tan olduğunu biliyor da diyor ki;

“Sabırdan bahsederken sabırsızlık göstermekten utandım. Allah’ın huzurunda sabırdan vaaz verip dururken sabırsızlık göstermekten, Rabbimden utandım.” diyor.

Yani büyüklerin haline bak, ne kadar derin ahlâkları var.

Tabii bizim bu âyetlerden, hadislerden, İslâm dininden, imandan öğrenmemiz gereken ne?

Ahlâk.

Yani biz iyi insan olacağız. Bizim iyi insanlığımızı cümle cihan halkı bilecek, anlaya-

cak. Hani nasıl halis olan gıdaları, iyi olan şeyleri herkes biliyor, arıyor; köşedeki dükkânda da olsa, dip köşede de olsa gidip buluyorlar. Bilecekler.

Ama biz hiç değişmezsek; yıllar geçiyor, ömürler bitiyor, hâlâ eski halinde olursa tabii o zaman çok yazık oluyor.

İçimize Allah bir gayret versin de, böyle gevşemeyelim, her an kendimizdeki kusurları atarak, iyi huyları alarak Allah'ın sevgili kulu olmaya, Allah'ın sevdiği evsaf ile muttasıf olmaya, Allah'ın sevdiği, razı olduğu, güzel huylara sahip olmaya gayret edelim. Bu gayret elinde olmayınca insan, yani dinleyip dinleyip de tutmayacaksa, o zaman daha da fena. Onun da ayrıca bir vebali oluyor. Rabbiniz bizi şu okuduğumuz ilimlerden faydalanıp onları uygulayanlardan eylesin.

“Sana ziyarete gelmeyene sen git. Sana hediye vermeyene, ikramda bulunmayana sen ikramda bulun.”

Ne güzel bir tavsiye.

“Hür insanları iyilikler yaparak kendine bendeyle, bu sevapça daha yüksektir.”

Ne kadar güzel bir dua.

Uzzibet imraetün fî hirretin secenethâ hattâ mâtet fe-dehalet fîhe'n-nâr lâ hiye at'amethâ ve sakathâ iz habesethâ velâ hiye terekethâ te'küli min haşâşi'l-ard.

Abdullah b. Ömer *radıyallahu an-hümâ'*dan Buhârî ve Müslim *rahmetullahi aleyhimâ*, büyük hadis alimleri rivayet etmişler. Bu çok hadîs-i şerîflerde geçiyor, kim bilir hangi zamanda oldu. Ben şerhlere bakıp da teferruatını bilemiyorum. Bir kadının bir kediye yaptığı kötü muameleden dolayı cehenneme girdiğini anlatan hadîs-i şerîf bu. Diyor ki Peygamber Efendimiz;

Uzzibet imraetün. “Bir kadın azaba uğratıldı.” *Fî hirretin secenethâ.* “Hapsetmiş olduğu bir kediden dolayı.” *Hattâ mâtet.* “Kedi ölünceye kadar hapsettiği için.” *Fe-dehalet fîhe'n-nâr.* “Bu kedi yüzünden o kadın cehenneme girdi, cehennemlik oldu.” *Lâ hiye at'amethâ ve sakathâ.* “Onu hapsetti, yemek vermedi, su vermedi.” *İz habesethâ.* “Kapattığı gibi öyle bıraktı, hapsettiği için bir şey vermedi.” *Velâ hiye terekethâ.* “Hapsettiği yerden çıkartmadı.” *Te'küli min haşâşi'l-*

ard. “Yerin çeşitli şeylerinden yesin de kendi kendinin başının çaresine baksın, yaşamaya devam etsin diye ona da imkân vermedi.”

Kapattığı için, su da, gıda da vermediğinden bir kediyi öldürdü, ölümüne sebep oldu, sebebiyet verdi diye Allah onu azaplandırdı, cehenneme soktu, cehennemlik etti, diye bildiriliyor.

Hatırlıyorum, Avrupalılar kedi köpek beslerler. Fakat herifler zalim. Yani taşıma suyla değirmen dönmüyor. Bir tarafı iyi olsa öbür tarafı harap oluyor. Doğan kedi yavrularını, hepsine bakamayız diye kaynar suyun içine atıyorlarmış. Öldürüyor, ondan sonra bir tanesi kalıyor. O bir tanesine kolay bakıyor. Yani kediye bakması sevgisinden, şefkatinden değil. Sevgisi, şefkati, kalbi olsaydı, zalim olmasaydı ötekileri de öldürmeyecekti. Mantıkları sakat.

Bizde elhamdülillah bir merhamet vardır. Yani karıncayı bile ezmeye çalışırız. Hatta böyle fazla muhabbetli olan kimselere, fazla hassas olan kimselere “karıncaezmez” diye böyle isim takarız. Hakikaten de bir karıncaya bile üzülürüz.

Benim bir arkadaşım var, kardeşimiz var. Suudi Arabistan'da çalışıyor.

“Hocam, bu sivrisineklerden kurtulmak için ilaç sıkıyoruz. Zavallılar yere düşüyorlar, sırt üstü saatlerce ayakları tepeleniyor, üzülüyorum.” diyor.

Sineğin böyle saatlerce ölmeyip de - kıpırdanmasından canlı olduğu anlaşılıyor - kıpırdanmasından onun öyle ızdırap çekmesine tabii üzüntü duyduğunu ifade ediyor. Bu bir merhamettir. Merhamet iyi bir şey.

Merhametsizlik de kötü bir şey. Merhamet edene Allah merhametini ihsan eder, nasip eder. Merhametsiz olana da merhamet olunmaz. Âhirette o da başının cezasını çeker.

Onun için biz müslümanlar değil böyle köleleri âzat etmek, hürlerin kalbini kazanmak, iyilik yapmak; hayvanlara bile tatlı muamele etmekle vazifeliyiz. Bu da hadislerden çıkıyor. Onları bile üzmemekle, onlara bile zulmetmemekle vazifeliyiz. İşimiz bu.

c. Atalarımızın Kurduğu İlginç Vakıflar ve İyilikler

Onun için büyüklerimiz vakıflar koymuşlar. Mesela bir merhametli kişi, Allah mekânını cennet etsin, parasının bir kısmını ayırmış. Tabii hayır herkes yaptığı için birçok sahalara kapanmış durumda. O da, o aklına gelmiş, demek ki bu saha boş diye, hayrını o tarafa yapmış. Para bırakmış, vakıf bırakmış. “İşte şu benim gelirim, şunun parasını hak yolda harcayın.” diye vakfetmiş.

Konusu ne?

Göçmen kuşlardan herhangi bir hastalık sebebiyle, kanadı kırıldı, yaralı, hasta diye sıcak ülkelere göçemeyenlerin bakımına tahsis etmek üzere.

Diyelim ki leylekler; yazın gelirler, ondan sonra topluca göç edip giderler. Ama leyleğin birisi hastalandı, sakatlandı, kanadında yara oldu, bir şey oldu, uçamadı. Ne olacak? Arkadaşları gidecek, o yalnız kalacak.

Hatırlıyorum öyle küçükken, İstanbul'daki Ebû Eyyûb el-Ensarî hazretlerinin camisini ziyarete giderdik de, çınarın dibinde öyle bir leylek bize gösterirlerdi. “Bak bu

zavallı, uçamamış da işte burada bakıyorlar.” filan diye. Ayağından bağlamışlar, yaz kış orada öyle duruyordu.

Demek ki göçmen kuşların gariban kalmaması için arkadaşları gittikten sonra bu soğuk diyarlarda, bu iklimlerde, hasta olmasını, ölmemesini bile düşünmüşler. Onun için bile vakıf yapmışlar.

Yine bir başka vakıf, enteresan böyle vakıflar arasında zikredilir; hizmetçilerin, hizmetçi kızların hizmet esnasında kırdıkları çanakları, tabakları telafi etmek üzere, ödemek üzere adam vakıf koymuş. Bir güzel tabağı kırdı mı hizmetçi, azarı işitir. Belki sopayı yer. Sopayı yemesin, azarı işitmesin diye adam para ayırmış ki böyle durumda olanlar yaptıkları zararın parasını buradan alsınlar, ödesinler, böylece bir şeye uğramasınlar diye.

Merhametin hududu yoktur. Netice itibarıyla, bizde de bu sevgi ve merhamet damarının gelişmiş olması lazım. Birbirimize acımalıyız. Onun yerine kendimizi koymalıyız, “Ben onun yerinde olsaydım ne yapardım?” demeliyiz. Mâlî bakımdan destek olmalıyız.

Kalbini hoş etmeye çalışmalıyız. İhtiyaçlarını görmeye gayret etmeliyiz. “Kim bir müslüman kardeşinin ihtiyacını görmeye koşturursa Allah da rûz-i mahşerde, kıyamet gününde onun ihtiyacını görür. Kim bir müslüman kardeşine yardım ederse, sevindirirse Allah da onu rûz-i mahşerde sevindirir, ona yardım eder.” diye bu hususa teşvik var.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi, kardeşlerimizi seven, onların gönlünü hoş eden, böyle çalışan, merhametli kimselerden eylesin.

Urudat aleyye ümmetî bi-a'mâlihâ hase-nihâ ve seyyihâ fe-raeytü fî mehâsini a'mâlihâ imâtate'l-ezâ ani't-tarîk ve raeytü fî seyyii a'mâlihâ en nuhâmete fi'l-mescidi lem tüdfen.

Bu hadisi Ebû Zerr-i Gıfârî hazretlerinden Ahmed b. Hanbel *rahmetullahi aleyh* rivayet etmiş. Efendimiz buyuruyor ki;

“Ümmetimin yapmış olduğu ameller; iyisi, kötüsü, hepsi bana gösterildi.”

Demek ki o peygamber olduğu için Allahu Teâlâ hazretleri onun gözünün önüne seriyor. Yani “Senin ümmetin şu işleri yapıyor.” Belki

tek tek fertleri de biliyor. “Ümmetimin amel-leri gözümün önüne serildi, bana arz olundu, gösterildi.” diyor Peygamber Efendimiz. Bu önemli bir şey.

Fe-raeytü fî mehâsini a'mâlihâ. “Ümmetimin işlediği amellerin en güzelleri arasında, yani güzel ameller, işler arasında.” *İmâta-te'l-ezâ ani't-tarîk.* “Yoldan müslümanlar gelip geçerken ayağına takılmasın diye eza verecek şeyleri alıp kenara koymayı dahi güzel bir iş olarak gördüm. Yani sevaplı bir iş olarak, o dahi var diye güzel ameller arasında onu gördüm.”

Hani bir müze gibi düşünecek olursak; nasıl müzede çeşit çeşit eşyalar konuluyor, demek ki taşı yolda kenara alıvermek, dalı kenara alıvermek, kemiği kenara alıvermek, ayağa takılacak bir şeyi kenara alıvermek, orayı düzeltivermek, kimsenin zararına olmasın, ayağına takılmasın diye... Küçümsenir bu, mühim bir şey gibi görünmez. Ama “Bunun dahi iyi bir amel olduğu bana gösterildi, bu da güzel bir şey.” diye Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* bildiriyor.

Demek ki müslüman hiçbir iyi işi küçümsememeli. İyilik yapmanın çeşitleri çoktur. Küçüğü büyüğü vardır ama küçüktür filan diye gözünde onu küçümsememeli, yapmaktan geri durmamalı. Bak, yoldan bir eza verici şeyi almak bile iyi huylar arasında, iyi işler arasında sıraya girmiş de Peygamber Efendimiz'e gösterilmiş.

“Kötü işler arasında da, bir tükürük veya sümürük ki üstü örtülmemiş, o dahi bir kötü şey diye bana gösterildi.” diye Peygamber Efendimiz bildiriyor. Yani yollarda, Allah saklasın, insan tabii midesi bulanıyor, çok çirkin oluyor. Ya yapmamalı, ya da yaparsa üstünü toprakla örtüvermeli ki görünmesin.

İffû an nisâi'n-nâs taiffe nisâüküm ve berrû âbâeküm yeberrüküm ebnâüküm ve men etâhu ehûhu mütenassıla fe'l-yakbel zâlike minhü muhikkan kâne ev muttila fe-in lem yef'al lem yerid aleyye'l-havd.

Bu hadîs-i şerîf Ebû Hüreyre *radiyallahu anh'ten* rivayet edilmiş. Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfinde de şöyle buyuruyor;

İffû an nisâi'n-nâs. “Halkın, öbür insanların karılarına karşı namuslu ve iffetli olun

ki." *Taiffe nisâüküm.* "Sizin kadınlarınız da iffetli olsunlar." Veyahut da şöyle okunabilir; -burada hareke var ama- *tuaffe nisâüküm.* "Sizin kadınlarınıza karşı da saygılı olunsun." demek.

Muhterem kardeşlerim!

Dedelerimiz tecrübeli insanlar, hayat tecrübesi olduğu için atasözleri halinde bazı sözler söylemiştir. Bak o sözleri karıştırdığımız, kurcaladığımız zaman, kökünün gidip hadise dayandığını, âyet-i kerîmeye dayandığını görüyoruz.

Ne derler?

"Çalma kapısını, çalarlar kapını."

Başka ne derler?

"Yapana yapmak ar değildir."

"Kişi ettiğini bulur."

Bak bunlar büyüklerimizin, böyle güzel komprime haline getirilmiş, -hemen hap, birazcık yarım bardak suyla hop yut, şifayı bulursun- gayet güzel sözleri, şifalı nasihatleri.

Peygamber Efendimiz ne buyuruyor?

“İnsanların, başkalarının kadınlarına karşı iffetli olun da sizin kadınlarınıza karşı da iffetli olunsun. Veyahut sizin kadınlarınız da namuslu kalsın.”

Bu ne demek, muhterem kardeşlerim?

Eğer bir kötü insan başkasının ailesine, kızına, karısına kötü gözle bakar, kötü birtakım davranışlara geçerse, o kişinin karısı da mânevî bir ceza olarak o zaman o kötü yola düşer. Onun da başına gelir. Onun da sarığı yere eğilir. Onun da başı öne eğilir. O da mahcup olur. O da halkın önünde rezil kepa-ze olur.

Onun için kimsenin namussuzluk yoluna hiç meyletmemesi lazım. Kimsenin hanımına, kızına yan gözle, kem gözle bakmaması lazım. Kötü bir şeye geçmemesi lazım.

d. İslam'da Haremlik Selamlık ve Hikmetleri

Maalesef, zamanımızın en yaygın hastalıklarından biri.

İslâm bu işler böyle olmasın diye tedbirler koymuş. İslâm kaldırılıp da o tedbirler uygulanmayınca bu sefer tedbirsiz olan şey-

ler, korunmasız olan şeyler tehlikelere maruz kalıyor.

İslâm nasıl tedbir koymuş?

İslâm, kadın ve erkeği ayırmış. Kadın erkek aynı yerde bulunmasın.

Camilerde bile, üst katta erkekler oturuyor, alt katta hanımlar oturuyor.

Neden?

“Beraber otursalar olmaz mı? Canım, işte biz kardeşiz, müslümanız...”

Hayır.

“Canım burası ibadethâne, cami.”

İyi ama öyle olmaz. Aşağısı veya perdenin arkası kadınların olacak, ön taraf erkeklerin olacak.

İslâm kaideyi koyuyor.

Neden?

Canım senin kalbin temiz, ötekisinin kalbi temiz ama bir tanesinin kalbi bozuk olur, gözü kayıverir; ortada ne namaz kalır, ne ibadet kalır, ne sevap kalır.

Hatta buradan bir başka şeyi hemen anlatıvereyim.

Muhterem kardeşlerim!

İslâm'da ayıp yok, gerçekleri söylememiz gerekiyor. Önündeki insanın ayıp yerleri görünse arkadaki gören kimsenin namazı bozulur.

O bakımdan iki şey lazım. Bir; öndeki kimse de ayıp yerlerini göstermeyecek bir giyimle giyinmesi lazım. Dar pantolon, kısa bir şey; secde ediyor, eğiliyor, her tarafı belli oluyor. Olmaz. Uzun giyecek. Hoca efendi cübbe giyiyor, neden giyiyor? Filanca kardeşimiz pardösü giyiyor, neden giyiyor? İşte bu tehlikeden dolayı. Yani örtülü olmuş olsun diye. Arkadaki de tabii gözüne sahip olacak.

İslâm gözüne sahip olmayı da tavsiye etmekle beraber tedbiri de sağlam alıyor. Kadın ayrı olacak, erkek ayrı olacak diyor. Harem ve selamlık.

Şimdi bu zamane insanları hareme, selamlığa kızıyorlar;

“Vay gerici vay!”

Ne olmuş, niye ben gericiyim?

“Sen haremlik selamlık yapıyorsun.”

Bizim fakültede bir profesör vardı. Başka bir yerde çalışan bir kimse imtihana girdi, asistan olacak. İmtihanı kazandı. Başarılı çocuk, zeki çocuk, bilgili çocuk. Asistan olacak. Bizim fakültedeki ilerici profesör diyor ki;

“Bunu almayalım.”

“Niye almayacaksınız?” dedik.

“Bu, duydum ben, istihbar ettim ki, haber aldım ki evinde haremlik selamlık yapıyormuş.”

Yani kusur gibi söylüyor. İyi ya işte, maşallah tam sünnet-i seniyyeye uygun hareket ediyor.

Bu zamane insanları kızıyorlar.

Eve bir misafir geliyor, bizi pekiyi tanımayan bir misafir;

“Siz şöyle buyurun beyefendi, buyurun siz şöyle buyurun. Hanımınız da şöyle buyursun.”

“E ne var yani, haremlik selamlık mı yapacağız bu asırda?”

Bu, asırlara göre değişen bir şey değil, bu İslâm'ın emri işte. İslâm'da haremlik selamlık var.

“Yani biz adam mı yiyeceğiz?”

Estağfirullah. Sana “Adam yiyeceksin.” demedim, “yamyamsın” da demedim, bir şey de demedim. Yalnız bizim prensibimiz bu, Allah'ın emri böyle. Allah'ın emri böyle olduğu için böyle yapıyoruz.

“Efendim, merhaba...”

Biz kadınların elini sıkmayız. El uzatıyor.

“Canım ne olurmuş?”

Belki bir şey olmaz ama Peygamber Efendimiz kadın eli sıkmamış. Yani kalbin temizliği bahis konusu olup da sıkmak mümkün olsaydı Efendimiz sıkardı. Çünkü onun kalbi kadar temiz hiçbir kalp kimsede olmaz. Ama o sıkmadığına göre ben Peygamber Efendimiz'in sünnetine uymak için sıkıyorum.

Bizim bir genel müdür kardeşimiz vardı, bir dairenin genel müdürü. Bakan gelmiş, hanımı gelmiş. Bakan elini uzatmış, bir sallaşmışlar, el sıkışmışlar. Hanım da el uzatı-

yor. O elini geriye çekmiş. Bir problem olmuş.

“Bu genel müdürü buradan atalım mı?”

Niye atacaksın?

“İşte bu hanımın elini sıkıyor.”

İslâm’ın emri bu.

İslâm kaide koyuyor. Kadınları ayırıyor, erkekleri ayırıyor.

Sonra, gözüne sahip olmayı emrediyor.

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا
فُرُوجَهُمْ.

Kul lil-mü'minîne yeğuddû min ebsârihim ve yahfezû furûcehüm. “Mü'minlere söyle, gözlerini kapasınlar, namuslarını korusunlar.”²

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ.

Ve kul li'l-mü'minâti yeğdudne min ebsârihinne ve yahfazne furûcehünne. “Ka-

² 24/Nûr, 30.

dınlara da söyle, kadınlar da gözlerine sahip olsunlar, namuslarını korusunlar.”³

Yani erkekler kadınlara bakmayacak da kadınlar erkeklere bakabilir mi?

Kadınlar da bakmayacak. İslâm böyle [istiyor.] Çünkü bakarsın şeytan gönlünü meyllettirir, ondan sonra da başlar hadi çeşitli gayrimeşru yollar... Bunları İslâm böyle tedbirlerle önüne duvarlar çekerek [önlemiştir.]

Mesela yolun ortasında bir çukur vardır, oraya hemen bir işaret konulur. Kaldırım vardır, oraya derhal renkli, sarılı, siyahlı çizgiler çizilir.

Neden?

Gelen araba görsün de oraya çarpmasın diye. Aksi takdirde pat diye bir kaza olur. Veyahut yolun tehlikeli yerlerine babalar, korkuluklar, kalın kalın betonlar dikilir. Neden? Araba bir kayıverir de aşağı yuvarlanır. “Canım yol burası, ne olacak, oraya gitmez, nemelazım...” Yani Karayolları oralara öyle sağlam bir şekilde duvar filan yapar ki, nemelazım. Bazen kazıklara madenî şeyler yapıyor-

³ 24/Nûr, 31.

lar, yani öbür tarafa otobüs uçmasın, aşağı gitmesin diye.

İşte İslâm bu tür tedbirleri alıyor. Kadın erkek ayrı meclislerde olacaklar, haremlığı selamlığı olacak. Kadın ve erkek örtünecek, göstermeyecek.

“Allah bak güzel lepiska gibi, ipek gibi saç vermiş. Bu işte görünsün, daha iyi değil mi?”

Hayır. İslâm’da görünmeyecek. İslâm’da örtünecek.

İslâm’da kadının emredilen hareket tarzı nedir?

İslâm’da kadın ziynetlerini saklayacak.

“Fesühbanallah! Allah Allah! Nasıl oluyor bu?”

Şimdi zamane kadınları Paris’ten dünyanın parfümünü, allığını, pudrasını, rimelini, rujunu getiriyorlar. Kendilerini süsleyeceğiz diye ne yapacaklarını şaşırıyorlar. Böyle oluk gibi paralar moda evlerine akıyor. Modacılar kendilerinin en güzel şekilde görünmeleri için nasıl olması gerekiyorsa onun çaresini arıyorlar. Uzun kollu bir elbise yapıyorlar, göğsünü

göbeğine kadar yarık yapıyorlar. Uzun etek yapıyorlar, bacağını -eteğini- kalçasına kadar yarık yapıyorlar. Yani maksat karşı tarafın ilgisini çekmek.

İşte o kâfirce düzen. Bu da İslâm. İslâm güzellikleri saklamayı emrediyor. Müslüman kadın güzelliklerini saklayacak.

وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ.

*Velâ yubdîne zînetehünne.*⁴

Hanımlar ziynetlerini mahremlerinden başkasına göstermeyecekler. Nikâhlısından başkasına göstermeyecek, örtünecek.

“Kadın evde süslenebilir mi?”

Süslenir.

“Boya sürebilir mi?”

Sürebilir.

“Dudağını da boyayabilir mi?”

İster dudağını boyasın, ister yanağını boyasın, ister gözünü sürmelesin. Nikâhlısı, helalinden başkası görmemek şartıyla.

⁴ 24/Nûr, 31.

İslâm ziynetleri saklamayı emrediyor; tedbir. Kadın erkek ayrı meclislerde oturacak; tedbir. Örtünecek; tedbir.

Kadınlar nasıl örtünecek?

Yüzü, elleri, ayakları hariç tüm vücudunu örtecek.

Nasıl bir şekilde örtecek?

Altı görünmeyecek bir şekilde örtecek. Âzâsı belli olmayacak bir şekilde örtecek. Sıkışık olmayacak. Yani kalın olur da... Mesele kot pantolon kalın bir pantolondur, altı hiç görünmüyor. Görünmüyor ama terzi onu öyle bir şekilde dikiyor ki onu giydiği zaman eski yağlı güreş pehlivanlarının kispet giymiş olduğu gibi böyle sımsıkı, patates gibi... Öyle bir pantolon. İşte bu kıyafet değil. Bu çıplak gibi yani. Bu örtünmüş sayılmıyor.

O bakımdan, İslâm kıyafeti emrediyor, ziynetleri saklamayı emrediyor, gözü kapatmayı emrediyor, nâmahreme bakmamayı emrediyor. Tedbirleri alıyor.

Ayrıca da ana prensibi de söylemiş Peygamber Efendimiz; başkalarının hanımlarına, kadınlarına, kızlarına karşı iffetli, namuslu,

dürüst olun da sizin kadınlarınıza karşı da öyle olunsun. Siz öyle olmazsanız sizin de başınıza o bela gelir. Sizin de boynunuz bükülür. Allah saklasın, namusunuz ayaklar altına alınabilir. O bakımdan en iyi şey şekil, böyle dürüst namuslu hareket etmektir.

Peygamber Efendimiz'in nasihati devam ediyor:

Ve berrû âbâeküm yeberrüküm eb-nâüküm. “Babalarınıza iyi evlatlık yapın, hürmet edin, iyilik yapın ki evlatlarınızdan da öyle iyilik göresiniz.”

Yani ceza olarak evladından çekersin. Sen babana çektirdiysen, sen babanı üzdüysen, sen babanı dinlemediysen, baban sana “illallah!” dediyse, baban sana üzöldüyse, senden yaka silktiysen; haa, sen görürsün, evladından belanı bulursun. Evladın da sana aynısını yapar, daha fazlasını yapar. Bu bir mânevî kâidedir. Onun için “Evladınızın size saygılı, sevgili, hürmetli, hizmetli olmasını istiyorsanız, siz babalarınıza hürmetli, izzetli, hizmetli olun.” diye Efendimiz tavsiye ediyor.

Bu manevi bir şey. Şu anda delikanlı olan bir insan anlamaz. “Ya amaan...” filan der.

Çünkü şu anda başında kavak yelleri esiyor. Aklı iki karış yukarıda. Şu anda babasının sözünü dinlemez. “Evladım oku.”; okumaz. “Evladım şuraya gel.”; gelmez. “Evladım şunu yap.”; yapmaz. Ha, aynı belayı sen kendi evladından göreceksin. O zaman aklın başına gelecek. “Tüh, vah... Hay Allah yahu, hocamız da söylemişti. Babamı hiç hoşnut etmedim...” diye insan sonradan anlar, başını taştan taşa çalar ama iş işten geçmiş olur. Onun için Peygamber Efendimiz önceden söylüyor;

“Siz babalarınıza hürmetkâr olun da sonra siz de evlatlarınızdan -mükâfat olarak- hürmet bulursunuz.”

Mânevî bakımdan böyle olur.

Sizin kardeşiniz size sulh için, barışmak maksadıyla bir mazeretle gelirse, eğer söylediği mazeret doğru da olsa yanlış da olsa, haklı da olsa haksız da olsa dibini çok karıştıрма. Mazeretini kabul ediver. Öyle yapmaz da;

“Yok ben senin iç niyetini biliyorum, seni affetmem. Git, kabul etmiyorum!”

Öyle olursa;

“Böyle yapan kişi benim Havz-ı Kevserimin başına benim yanıma gelemez.”

Melekler onu yarı yoldan döndürür.

“Sen mazeret kabul etmedin. Sen barışmak isteyenle barışmadın. Sen sulh olmak isteyen insanla sulh olmadın. Sen sana mazeretle gelen kimsenin mazeretini kabul etmedin, reddettin.” diye ceza olarak Resûlullah Efendimiz’in Havz-ı Kevseri başına varamaz.

Onun için affedici olalım. İffetli olalım. Büyüklerimize karşı sevgili, saygılı, hizmetli olalım ki Allahu Teâlâ hazretleri bizi dünyada da, âhirette de her türlü hayırlara erdirsin.

Fâtiha-ı şerîfe mea’l-Besmele.

SORULAR - CEVAPLAR

Soru: Sınırlarda vergi verilmesin diye rüşveti hak kabul edenler var. Bu konuda vergiyi vermeli miyiz, yoksa vergiden kaçınmamız câiz olur mu?

Cevap: Konut fonu filan gibi şeyler oluyor. İslâm’ın kendi mantığına göre İslâm’ın alınmasını emrettiği şeyler vardır. Mesela zekât vardır. Öşür vardır. Sadaka-ı fıtır vardır. Harac vardır, cizye vardır. Bu İslâmî çiz-

gilerin dışında şahıslar kendi kendilerine birtakım şeyler koyarlarsa, “Şu şöyle olsun, bu böyle olsun.” diye, o zaman o koymanın sebebi ve koymadaki adalet ne derecededir, o bahis konusu olabilir. O tenkit edilebilir. Ona karşı insan yine belli yollarla muhalefetini yürütebilir.

Böyle bir devlet yönetiminde diyelim ki yönetim yüzde yüz müslüman insanların elinde ve konulan kanunlar, kâideler yüzde yüz iyi niyetlerle ve Allah’ın ahkâmına uygun bir tarzda konuluyor. O zaman zerre kadar bir aykırılık yapmak olmaz. Ama öyle olmadığı zaman da, kanunların çoğunun yine devletin yönetimi için, insanların faydası için, birtakım işlerin yapılması için konulduğu da ortadır. Eğer bu kanunlar hakkaniyet esasına göre âdilâne bir şekilde konulmuşsa o zaman onun verilmediği takdirde, ötekiler veriyor, berikisi vermiyor; haksızlık olur, kul hakkı geçer. Kul hakkı geçmesinin de âhirette hesabı olur.

Soru: Müstehcen basının kuponla veya bunun gibi metotlarla çeşitli hediye, araba vermesi ve İslâmî basının da kura ve kuponla umreye göndermesinin hükmü nedir?

Cevap: Bu fıkihla meşgul olan müftü efendilere, hocaefendilere sorulmuştur. O bir hediye olduğu için buna müsaade ediliyor. Birinci sorusu herhalde “Onların kuponlarını biriktirip de o şeye, arabaya sahip olsak olabilir mi?” demek istiyor galiba. O da nasıl olsa gönül rızasıyla veriyor, olur.

Soru: Organ nakli hakkında bizlere bilgi verir misiniz? Bir insana verilen organ hayırda kullanılırsa bize sevap kazandırır mı?

Cevap: Organ naklinin bazı şartlarla câiz olduğunu bazı alimler kabul ediyorlar. Bazı alimler bu hususta menfi tavırdalar. Bazıları mütereddit. Bizim *İslâm Mecmuası*'nın son sayısında bu konuda yazı vardır, onu okurlarsa [anlarlar.] Bendeki, bazı kimselere de sorup da edindiğim intiba, belli şartlarla câiz oluyor. Bazen zaruri oluyor; böbrek veriyorsun, karşıdaki adam yaşıyor; kan veriyorsun, karşıdaki adam yaşıyor. İyilik oluyor tabii, faydası oluyor.

Soru: Satranç, dama gibi oyunları oynamak hakkında dinimizin emri nedir?

Cevap: Bunların oynanması doğru değildir. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi*

ve sellem'in oynanmaması konusunda hadîs-i şerîfleri vardır.

Soru: Okuldaki derslerden dolayı Allah'a ibadet etmekte güçlük çekmekteyiz. Bu durumda öğrencilerin durumu nasıl olmalı?

Cevap: Okuldaki derslerden dolayı ibadette güçlük, ancak Cuma namazında olabilir. Çünkü biz de öğrencilikten geçtik. Şu kadar yıllık tecrübemiz var. İnsan öğrencilik devresinde hiçbir namazı geçirmeden, kaçırmadan, ibadetlerini muntazaman yapabilir. Orucunu tutabilir. Ancak küçük çocuklara bazı öğretmenlerin, zorla "Sen daha küçüksün, orucunu tutma." gibi laflar, ilkokulda böyle şeyler yaptıklarını duyuyorum. Ona da velî gidip müdahale edebilir. Yani "Ben tutturmak istiyorum, karışma." diyebilir.

Bizim Türkiye'de sadece Cuma namazı büyük bir problemdir. Hem çalışanlar için böyledir, hem öğrenciler için böyledir, hem belki yöneticiler için de birtakım sıkıntılar var. Bu sıkıntılardan kurtulmak için Pakistan'da şöyle bir çare düşünmüşler: Şehirlerin çeşitli camilerinde Cuma namazlarını kaydırılmış vakitlerde kılıyorlar. Mesela diyelim ki

Adapazarı'nı ele alalım, Adapazarı'nda Aziziye Camii'nde 12'de kılınıyor. Yeni camide yarımda kılınıyor. Kozlu camiinde 1'de kılınıyor. Kayabaşı camiinde 1 buçukta kılınıyor. Böylece kaydırmalı olarak kılındığı için öğle tatili eline hangi zamanda geçiyorsa kişinin, gidip orada kendi zamanına uygun bir yerde namaz kılması mümkün olabilir.

Türkiye'de demokrasi var mı, yok mu? Türkiye'de hürriyetler var mı, yok mu? Mesele bu.

Yani adam komünizm suçundan, devleti yıkmak için çalışan insana ceza veren 141., 142. maddeyi kaldırmayı hürriyet sayıyor; beri tarafta dinine göre Cuma namazına gidecek olan, başını örtecek olan insana yasak koyuyor. Böyle saçma şey olmaz ki! Bu aşikâr bir şey.

Peki yasak şeyler oluyor, saçma şeyler oluyor, olmadık şeyler oluyor.

Neden?

Senin ve benim hakkımızı aramasını bilmememizden oluyor.

Millet reyi verirken veriyor; milletvekiline “Sen benim vekilimsin, ben senden şunu istiyorum.” demesini bilmiyor. Yani işçi tutuyor, işçisine işi tarif edemiyor, iş yaptırtmıyor. Patron işçisine hâkim değil.

Öyle şey olur mu?

Memleketin yüzde doksan dokuzu müslüman.

Benim hanımım başını örtecek. Benim kızım başını örtecek, okula gidecek. Hiçbir profesör benim paramla kurulmuş olan üniversitede benim maaşımı alırken laboratuvara benim kızımı almazlık edemez! Ben patronum, söz benim!

Hiçbir kimse de, Allah “Cuma namazına gelin, gelmezseniz ceza olur.” deyip dururken, “Cuma günü gelmesin.” diyemez.

Derse ne olur?

Günah olur, vebal olur. Gidemeyenlerin bütün vebali onların omzuna yüklenir.

Adam omzunu silkiyor, “Bana ne!” diyor, “Günah gelirse gelsin...”

Kâfir zaten.

İyi ama yüzde doksan dokuzu müslüman olan bir ülkeyi bir kâfirin arzusuna ne diye uyduralım? O zaman müslümanın kendisinin arzusunun yerine gelmesi lazım.

Kâfire biz “Plajda soyunma!” desek kıyameti kopartırlar. Diyoruz ama... Yani “Gel buraya, soyunmayacaksınız!” diye kapıda dikilsek, eylem yapsak, “Burada kim mayo giyerse canına okuruz!” desek o zaman kıyamet kopar, bütün dünya ayağa kalkar, Avrupa da kalkar, Amerika da ayağa kalkar;

“Vay Türkiye’de plajda mayo giydirtmiyorlarmış!”

Şimdi onlar ilk önce uzun şeylerden başladılar, gittikçe kısalttılar işi, sonunda üstsüze getirdiler, üstsüz mayolara, ondan sonra altsıza getirdiler. Rezaletin her perdesini sergiliyorlar. Bir şey değil. Gazeteler de onları yazıyor, resmini de basıyor, alkışlıyor gibi de, sanki öteki kızlara da “Siz de böyle olun.” der gibi bir tavır takınıyorlar.

Beri tarafta benim türbanlı kızım sanki vatan hainiymiş gibi, bilmem ne düşmanıymış gibi, sanki devletin bilmem nesiymiş gibi muamele görüyor. Benim Cuma namazı kılan

kardeşim sanki vatan hainiymiş gibi, sanki tembelmiş gibi, sanki söyleymiş böyleymiş gibi bir şey oluyor. Bu büyük bir rezalettir, kepezeliştir, son derece saçma bir şeydir. Bunun hürriyetle, demokrasiyle, yaşadığımız ülkenin kanunlarıyla, şartlarıyla [alakası yok.]

Bunun için çalışmamız lazım. Hedefimiz, cuma günü muhakkak ibadet şartını sağlamamız olmalı. Hatta cuma tatilini sağlamamız olmalı. Şu kadar milletvekili var, sen seçmişsin, kanun verirlerse, ne diye...

Cuma günü tatil olsa kıyamet mi kopar?

Suudi Arabistan'da cuma günü tatil. Bir de yalan söylüyorlardı;

“Başka ülkelerde hep pazar günü tatil olduğundan, biz şu zamanda [tatil] yaparsak ticaret iyileşmezmiş...” bilmem neymiş.

Yalan!

Beynamaz özrü hepsi. Suudi Arabistan'da cuma günü tatil, herkes ona göre ayarlıyor. Daha başka Arap ülkelerinde cuma günü tatil, herkes işini ona göre pekâlâ ayarlıyor. Avrupalı benimle iş yapacaksa bana göre ayarlasın. Ne biçim şey... Veyahut da cuma günü

çalışmayıversinler. Ne yapalım, bir cuma gününü eksik olsun. Ben onun yerine cumartesi çalışacağım, pazar çalışacağım.

Sakarya Akademisi'nde biz hocalık yaparken, burası mahrumiyet bölgesi diye, tatil günleri olan cumartesi, pazar günü tatil değildi; biz ders verirdik. Ben Ankara'dan dört saat ders vermeye Sakarya Akademisi'ne derse gelirdim. Burada pazar günü de ders vardı, cumartesi günü de ders vardı. Hiçbir şey olmadı. Gayet iyi oldu. Gayet rahattık. Hocalar bulunuyordu ve çok kaliteli bir eğitim vardı. Burada şimdi hâlâ oradan yetişmiş çok kıymetli kimseler vardır. Belki sohbetimize iştirak eden kimseler bile vardır.

Bunların bu söyledikleri mugâlatadır, şarlatanlıktır, şaklabanlıktır, başka bir şey değildir. Biz çalışacağız, bu şeyi sağlayacağız, uğraşacağız. Uğraşmazsak Allah bize de sorar, "Ne biçim insansınız ki bir şeyi sağlayamadınız..." diye.

Allah akıl fikir versin.

Soru: "Kadının yüzüne bakmak haramdır." dediniz. Peki bakılması haram olan bir yerin açılması da haram olmaz mı?

Cevap: Bir kere şöyle söyledim; “Yüzü, eli, ayakları hariç kadın her tarafını örtecek.” dedim. İnsan kadının yüzüne mesela bir defa bakabilir. O ilk bakış, ilk defa bakışta bir şey yok da tekrar tekrar bakmak yasak.

Bir baktın, bir daha dönüyorsun yine bakıyorsun.

Niye bakıyorsun?

Yeter artık. Bir bakıştan sonrası suiniyet olduğundan, kötü niyete dayandığından doğru değil. O bakımdan esas itibariyle kadının yüzüne bir defa bakmak haram değil. İnsan tabii karşısındakini görecektir, konuşacak, normal bir şey de... Yani kötü maksatla tekrar tekrar dönmek [uygun değil.]

Bakılması haram olan bir yerin açılması da haram. Bu soruyu soran kardeşimiz şunu demek istedi galiba;

“Yüzün de örtülmesi lazım değil mi?”

İslâm’da yüz örtmek mecburiyeti yok. Yüz hariç, elin bilekten aşağısı hariç, ayağın bilekten aşağısı hariç yukarıları örtülecek, öbür tarafları örtülecek. El, yüz, ayak serbest oluyor. Fakat eğer fitne varsa...

Fitne varsa ne demek?

Birtakım nâhoş olayların olması, birtakım günahların işlenmesi bahis konusu olursa o zaman peçe örtebilir diye ulemâ fetva vermişler. Ve birçok İslâm ülkesinde de halen o uygulanıyor, yani yüzünü de örtüyor ki herhangi bir fitne bahis konusu olmasın diye.

Soru: İş icabı mecburen devamlı mahrem yerlere bakmak zorunda kalan bir kişinin abdest ve boy abdest durumunu açıklar mısınız?

Cevap: İş icabı, mesela doktor olabilir, röntgen mütehasısı olabilir, buna benzer meslekler olabilir; kadın hastalıkları mütehasısı olur, ebe olur, vesaire olur. Bu gibi kişilerin abdest durumu, boy abdest durumu; sırf bakmaktan dolayı bizim mezhebimizde abdest bozulmuyor. "Bir kimsenin avret mahalline bakıldığı zaman abdest bozulur." diyen alimler de var. Ama bizde eğer herhangi bir heyecan ve o heyecandan dolayı bir akıntı bahis konusu olursa o zaman bozuluyor. Akıntı abdesti gerektirecek akıntıysa abdest almak gerektiriyor, guslü gerektirecek şeyse o zaman gusül gerekiyor.

Soru: Kutuplarda altı ay gece, altı ay gündüz oluyor. Oradaki insanlar neye göre oruç tutup namaz kılacaklar? Açıklarsanız memnun oluruz.

Cevap: Bu da şöyle düşünülüyor. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyurmuş ki;

“Kıyamet kopacağı zaman güneş batıdan doğacak.”

Doğu’dan doğardı ama âhir zamanda kıyamet alameti olarak güneş Batı’dan doğacak. İlk önce şöyle olacak: Batı’dan batacak, üç gün doğmayacak. Ondan sonra Batı’dan, ters taraftan doğacak. Bunu böyle anlatırken sahâbe-i kirâm demişler ki;

“Yâ Resûlallah! Peki üç gün güneş doğmayınca o zaman biz namazları nasıl kılacağız?”

Sahâbe-i kirâmın akıllarına hemen namaz gelmiş. Yani o hadise üzerine...

“Eğer o vakit bizim başımıza koparsa, biz o vakte erişirsek, o zaman ne yapacağız?” diye sormuşlar.

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz;

“Evvelki normal zamanlarınıza kıyasen kılarırsınız.”

Saat 6’da sabahı kılıyorduk, 12’de öğleyi kılıyorduk, 3’te ikindiye kılıyorduk, 5’te akşamı kılıyorduk, 6 buçukta yatsıyı kılıyorduk gibi öyle kıyas ederek kılarırsınız, buyurmuş.

O hadîs-i şerîften ve başka delillerden faydalanılarak deniliyor ki; dünya üzerinde gecenin ve gündüzün teşekkül etmediği yerler var. Yani bizim memleketimiz normal bir memleket de, İsveç’in, Norveç’in kuzeyinde 51. enlem dairesinden yukarıda mı, daha fazla yerlerde mi, neyse, oralarda güneş altı ay batmıyor. Ufukta yükseliyor, ufka yaklaşıyor, ondan sonra yine yükseliyor, yine yaklaşıyor.

Neden?

Dünyanın üst tarafında oldukları için. Batacağı zaman bize göre batmış olmasına rağmen onlar güneşi görüyorlar, dünyanın duruşu dolayısıyla. Altı ay da hiç güneş doğmuyor. Bir alaca aydınlık oluyor, altı ay hiç güneşi görmüyorlar. O zaman da böyle ters dönük geçtiği için güneşin olduğu taraftan, altı ay müddetiyle de o bölgeler güneşi hiç görmü-

yorlar. Biz görüyoruz. Onlar orada arka tarafta oldukları için güneşi göremiyorlar.

Bu durumlarda ne yapacaklar?

Onlar da kendilerine yakın olan, daha aşağıdaki enlemlerdeki beş vakit namazın teşekkül ettiği yakın şehre uygun olarak kılacaklar. Yani böylece ibadetsiz, taatsiz kalmayacaklar. Alimlerimizin kanaati bu.

Soru: Müzik dinlemek ne ölçüde haram? Nasıl müzikler dinlenebilir? Saz çalmak günah olur mu?

Cevap: Mûsiki bizâtihi geniş bir ilim dalı. Ses ve seslerin kompozisyonlarıyla ilgili bir ilim dalı ve geniş bir saha. Bunun meşru uygulamaları, mesela Kur'ân-ı Kerîm bir makamla okunacak, tertil ile, bir elhan ile okunacak. Tamam, bunu Peygamber Efendimiz istemiş. Yani Kur'ân-ı Kerîm'i nutuk okur gibi veyahut bir hatibin konuşma yapması tarzında okuyoruz. Kur'ân-ı Kerîm'i bir makam ile okuyoruz. Öyle emredilmiş olduğu için bu olacak. Kur'ân-ı Kerîm'i namazda da hocaefendi okurken bir makamla okuyor, mihrapta da okurken bir makamla okuyor.

Mûsikî, kullanıldığı yer ve içindeki kelimeler itibariyle bazen haram olur. Mesela aşktan, şaraptan, kadından, vesaireden bahseden bir şarkı; tamam, bu tepeden tırnağa haramdır çünkü muhtevası, muhteviyatı haram. Gazinoda içki içerken, dans ederken, valstı, şunuydu, bunuydu, haram olur. Kullanıldığı yer İslâm'ın uygun görmediği yer olduğu için.

Ama ilâhiler var; mesela Yunus Emre'nin sözleri, falanca ârif zâtın güzel sözleri. Muhtevası güzel. Bunlar da bestelenmiş, bayağı musikîşinaslar bestelemişler ve bunlar da makamla okunuyor, birçok şeyleri biliyoruz. Bunların da kullanım gayesi ve muhtevaları temiz olduğu için câiz oluyor. Yani mûsikî kullanımına göre değer kazanan bir dal ve saha oluyor. İyiyeye kullanılırsa iyi oluyor, kötüye kullanılırsa kötü oluyor.

Yalnız doğrudan doğruya saz aletleriyle meşgul olmak zamanla insanın gönlünde nifak tohumlarını yeşerten, yani münâfıklığa doğru kaydirtan bir özelliğe sahip diye hadîs-i şerîflerde Peygamber Efendimiz bildirmiştir. Yani

mûsikî kalpte nifak tohumlarını yeşertir, geliştirir.

Bunun misali:

Çok meşhur ve besteleri çok güzel olan bir bestekâr var. Bu bestekâr, ismini söylemiyorum ki Allah taksirâtını affetsin, nasıl başlamış işe?

İşe hafız olarak başlamış. Hafız, Kur’ân-ı Kerîm’i hıfzetmiş. Bir camide hatip. Adını söylemeyeceğim bir şehirde, adını söylemeyeceğim bir camide hatipmiş. Bizim tanıdıklardan dinleyen kimseler var;

“Nefis konuşurdu.” diyorlar. “Güzel sarıĝıyla, cübbesiyle çıkar, şahane, gayet zarif, gayet güzel konuşurdu.” diyorlar.

Tamam, hafız, imam hatip; güzel değil mi? Ama mûsikiyle meşgul ola ola sonra ne hale gelmiş?

İlk önce hafızlığa yakın olan şeyden başlamışlar işe; Mevlid’ten, “Allah âdın zikrederim evvela...” diye. Ondan sonra Mevlid’ten kasideye, çeşitli kasidelere... “Aman efendim falanca hafız ne güzel kaside okuyor, buyursun bir okusun...” bilmem ne derken, hafız-

lıktan mevlidhânlığa, mevlidhânlıktan kasidehânlığa... Kasidehânlıktan sonra “Canım bu kasideyi okuduğu gibi hadi bir de şu şarkıyı okuyurse ya...” İşte falanca yerden rica, falanca yerden tazyik derken şarkıya dökülmüş iş ve başlamış şarkı bestelemeye. Bu şahsın ismini söylesem bileceksiniz, besteleri de güzel, şarkıları da meşhur, belki bazıları sizin de kulağınıza gelmiştir.

Bu zâtın son zamanlarını, son demlerini bana anlattılar. Bizim Fakülte’den bir arkadaş ziyaretine gitmiş. Hastalanmış, yatağa yatmış. “Esîr-i firâş” derler, artık yatağın esiri olmuş. Yatış o yatış, ondan sonra oradan kabristan... Esîr-i firâş olmuş. Diyormuş ki bizim arkadaş;

“Ah ah! Bir iyi olsam, bir kurtulsam... Şu hastalıktan bir paçayı kurtarsam, bir ayağa kalksam, inşaallah bundan sonra hiç şarkı bestelemeyeceğim, türkü bestelemeyeceğim. Hep inşaallah dinî şeylerle meşgul olacağım.”

Tabii o haliyle vefat etti gitti.

Yani hadîs-i şerîfin işaret ettiği husus meydana gelmiş oluyor.

Ne diyor Peygamber Efendimiz?

Nifak hâsıl olur. Çünkü bu tehlikeli bir konudur.

İnsan esansçı dükkânına giderse, esansçı dükkânına giden bir insana eve geldiği zaman ne derler?

“Ya efendi, sen biraz güzel güzel kokuyorsun.”

“Vallahi bilmem, bir şey sürünmedim ama... Haa filanca esans dükkânına gitmiştim, onun havasından üzerime sinmiş demek ki...” Ben bazen geç vakitte eve gelirdim, Ankara’da üniversitede hocayken... Tabii otobüslere binmişim, iki vasıtayla gelmişim. Evde hanım; “Aman, bu ceketi balkona as, havalansın; leş gibi sigara kokuyorsun.” dedi. Sigara içmem ama otobüslerde, şurada, burada insan zehirleniyor. Birisi bana bir tesbih verdi; siyah amber ağacından yapılmış amber tesbih. Kokluyorsun, şahane bir kokusu var. O tesbihi elime aldım, şehirlerarası otobüse bindim, Ankara’dan İstanbul’a [Mehmed Zahid] Hocamız’ı ziyarete geldim. Otobüsün içinde böyle mutfak gibi sigara içildiği için duman her tarafı... Benim tesbihe sindi; sigara-

ranın kokusu benim tesbihimin güzel kokusunu bastırdı. Başladı benim amber ağacından yapılma o kıymetli nâdide tesbihim sigara kokmaya. Kaldırdım koydum bir kenara. Çok üzüldüm. O güzel ağacın içine bile sindi. O bakımdan, güzel kokulu yere gidenin kendisine güzel koku siniyor. Kötü kokulu yere gidenin, sigara içilen kahveye girip çıkanın üzerine kahve kokusu siniyor. Mûsikînin yanına yanaşan da aman sıkı dursun, dikkatli dursun; bunun öbür tarafı dinî mûsikîden lâdinî mûsikîye, lâdinî mûsikîden gazino mûsikîsine, gazino mûsikîsinden günahlara böyle gidiyor. İşin aslı böyle. Allah hepimizi yolunda dâim, zikrinde kâim eylesin. Sevdiği şekilde ömür geçirmeye muvaffak eylesin. Cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin.

Bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
26 Rebîü'l-Âhir 1410 / 25.11.1989

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

